

излъгани впрочемъ.“ (Ив. Вазовъ. Хр. Ботевъ, крит. студия. Денница. II г. 281 стр.).

Ний приведохма характеристиката на Ив. Вазова за тримата публицисти—революционери, които сж писали и издавали вѣстниците си извънъ България, защото иж намѣрвами твърдѣ вѣрна и защото бѣше необходимо да кажемъ въ какво съотношение се е нахождало тѣхното родство по идеи и по дѣятелность. По-долцѣ ще се срѣщнатъ нѣкои подробности, които уяснаватъ йоще повечко тѣзи характеристика.

Свобода, — вѣстникъ политически и книжовенъ е излязълъ веднѣжъ въ седмицата на 4-и, по осемъ страници и 3 стълбца въ страницата, годишната цѣна на вѣстника въ Румъния 24 фр., за България 26 фр., за Австрия и Сърбия 24 ф.

Въ началото в. „Свобода“ се е печаталъ въ печатницата на Андричъ, по сѣтнѣ Каравеловъ се слобилъ съ своя печатница. „Свобода“ е излязала 3 години; отъ 23 брой, тя е прѣобразила само името си на „Независимость.“ Рѣшително нищо друго не е било промѣнено въ органа на Каравелова, който впрочемъ заедно съ името на вѣстника промѣнилъ е и подписа си редакторъ-издатель Любенъ Каравеловъ съ отговорникъ К. Петровичъ, а отъ 43 брой 3 год. съ К. П. Тулешковъ, и най-послѣ Гълъбъ Пановъ.

„Свобода“ и „Независимость“ сж били революционни вѣстници въ пълната смисълъ на тѣзи дума. Единъ само номеръ е достатъченъ да убѣди когото и да било въ направлението на вѣстника. Всичкитѣ отдѣли, и уводната статия, и политическия прѣгледъ, и стихотворенията, които се помѣщаважъ въ всеки брой на вѣстника, и повѣститѣ, и българскитѣ извѣстия, и допискитѣ изъ разнитѣ мѣста, и книжовнитѣ извѣстия, и оригиналнитѣ фейлетони подъ заглавие „Знаешъ ли кои сме?“ — всичко това диша съ революционенъ огънь и пламъкъ.

Програмата на Каравеловитѣ вѣстници е била твърдѣ ясна: долу Султана, долу българскитѣ чорбаджии, долу и всичко, което прѣчка за освобождението на България отъ турското иго. Само съ ножъ могатъ да се извоюватъ права, само съ страхъ може да се въздѣйствува върху турчина.

Каравеловъ до толкова се е увличалъ въ своята революционна программа и до толкова се е поглѣщалъ отъ нейното исклучително революционно съдържание, щото той е не щѣлъ и да знае за българския черковенъ въпросъ, за българска духовна иерархия, за просвѣщение и училища. Когато се рѣши българския черковенъ въпросъ и когато въ България ли-